

Opnieuw glimlachte hij naar haar, draaide zich om en liep naar de wachtende auto. Bia zag hem instappen en het portier dichtslaan. Met een stralende blik keek ze haar echtgenoot na, die nu ook de vader van haar ongeborn kind was. Ongeduldig zou ze zijn terugkeer afwachten – want dan kon het leven waarvan ze altijd gedroomd had, eindelijk beginnen.

‘Heb je afscheid genomen?’ vroeg Hassan, de bestuurder.

Kareem sloeg zijn ogen neer terwijl hij zijn handpalmen tegen elkaar drukte.

‘Zo ongeveer, ja’, mompelde hij.

‘Misschien is het maar beter zo. Afscheid nemen is geen pretje. Je vindt toch nooit de juiste woorden’, zei de man terwijl hij een ruk gaf aan de versnellingspook.

De motor gromde, de pick-up schoot vooruit en Kareem haalde diep adem terwijl hij zijn hand op zijn binnenzak legde.

26

Blauw. Djibril deed zijn ogen open en staarde naar de blauwe hemel boven hem. De verzengende hitte en het zuurstofgebrek deden hem naar adem snakken. Onmiddellijk was het gevoel van onschuldig avontuur verdwenen. Djibril had nog nooit onder de blote hemel geslapen, ook die nacht niet: de zon brandde onbarmhartig op het blauwe plastic zeil dat de laadbak van de pick-up afsloot en waaronder hij zich verstopt had.

Het lawaai om hem heen maakte hem bang. Geronk van honderden motoren. Geschreeuw van duizenden mensen. De onbekende geluiden bezorgden hem kippenvel, temeer omdat het even duurde voordat hij zich herinnerde dat hij niet in het dorp was. De geur van olijfolie was vervangen door een giftige benzine-walm. De auto stond stil, de motor was afgeslagen. Hij keek voorzichtig om zich heen voordat hij zich durfde te bewegen. Pas toen hij zeker wist dat niemand hem zag, ging hij op zijn knieën zitten en stak zijn hoofd boven het plastic zeil uit.

Het felle zonlicht verblindde hem. Langzaam vloeiden de kleuren en vormen in elkaar over tot iets wat hij alleen kon beschrijven als een gigantische walvis die steeds maar auto's naar binnen schrokte. Hij raakte in paniek. Hij had iemand nodig. Zijn moeder. Omar. Kareem. Een vertrouwd gezicht dat hem erop zou wijzen dat hij nog maar een jochie was en dat zijn besluit om in de laadbak te springen niet meer was dan een dwaze, kinderlijke vergissing die gemakkelijk rechtgezet kon worden. Was er dan niemand die hem stiekem in de gaten had gehouden en nu kon zeggen dat het welletjes was? Hij wilde naar huis. Maar nee, er was niemand, en toen hij om zich heen keek, was er niets dat herinnerde aan thuis. Alles was anders, klonk anders, rook anders. De bergen hier waren minder hoog, recht afgesneden en wit geschilderd. Tientallen auto's claxonneerden, de chauffeurs schreeuwden verwensingen naar elkaar. Links zag hij mensen kriskras door elkaar rennen. Sommigen gingen in hun auto zitten en manoeuvreerden hem uit eigen beweging

dichter naar de mond van de walvis. Rechts zag hij kinderen. Hun kleren waren vuil en ze scharrelden van het ene voertuig naar het andere, alsof ze iets zochten. Ze zagen er hongerig uit. En bang, wanhopig zelfs. Zijn benen waren pijnlijk stram – hij had de hele nacht in dezelfde houding gelegen, in een smalle ruimte tussen de planken in de laadbak – maar hij durfde niet verder overeind te komen. Dit was geen plezierreisje meer. Geen grap. Geen spannend avontuur. Hij voelde alleen nog angst. Zijn eeuwige glimlach was verdwenen, dit was een moment van pure ontzetting. Hij rilde. Het enige waar hij naar verlangde, waren de warme, beschermende armen van zijn moeder.

En waar was zijn broer toch? Hij zag hem nergens. Tijdens de rit waren ze een paar keer gestopt bij een benzinestation of een marktje langs de weg, en toen was Kareem na een poosje altijd weer op zijn plaats komen zitten. Maar deze keer dus niet. Hij was weg. Plotseling kon het Djibril niet meer schelen of iemand hem zag en hij ging rechtop staan in de laadbak. Hij wilde gillen, hij wilde wegrennen, alles om het gewicht dat op zijn borst drukte van zich af te schudden. Voor het eerst in zijn leven drong het tot hem door dat zijn beslissingen grote gevolgen konden hebben. Dit was van een andere orde dan een duik in de bron, een praatje met de Generaal, een kleine ongehoorzaamheid aan zijn vader. Dit was niet zomaar een kwajongensstreek, het was een kapitale fout.

Ondanks alle drukte op de pier trok de beweging in de laadbak meteen de aandacht van de chauffeur. Hassan wierp een blik in zijn achteruitkijkspiegel en zag tot zijn ontzetting

een doodsbenauwde jongen verwilderd om zich heen kijken. Hassan begreep de ernst van de situatie onmiddellijk. Het was ondenkbaar dat hij aan boord van de ferry zou komen met een jongen in zijn laadbak. Daar zou de grenspolitie wel voor zorgen. De wet was duidelijk: als je werd betrappt terwijl je iemand de grens over smokkelde, dan ging je de gevangenis in. En de gevangenis, nee, dat was niets voor Hassan. Hij had verhalen gehoord over onmenselijke omstandigheden. Cellen zonder ramen, zo krap dat er zelfs geen plaats was voor je eigen gedachten. Iedere dag vechten om te overleven, zowel fysiek als mentaal. Niet weten wanneer, en zelfs of je er ooit nog uit zou komen. Sommigen noemden het de hel – de meesten noemden het het einde.

En dan kwamen de smokkelaars er eigenlijk nog goed van af. Wat er met de gesmokkelden gebeurde, dat wist haast niemand. Maar wat Hassan wist, was genoeg om hem meteen in actie te doen komen. Hij opende het portier al om Djibril uit zijn laadbak te jagen, toen hij de grenspolitie zag, slechts twee auto's voor hem. Ze waren net klaar en kwamen weer een auto dichterbij. Hij was nu als volgende aan de beurt. De politieman die het papierwerk deed, werd vergezeld door twee agenten die elk een grote, nijldige, schuimbekkende Duitse herder bij zich hadden. De honden snuffelden aan alle auto's en rukten daarbij zo hard aan hun lijn dat de agenten moeite hadden om hun evenwicht te bewaren. Hassan had geen tijd meer om naar de achterkant van zijn wagen te lopen en te gaan kibbelen. Hoewel hij een logische verklaring had kunnen geven aan de agenten, zag hij in zijn

angst geen andere optie dan te liegen. Hij wilde koste wat het kost vermijden dat de honden de auto zouden doorzoeken. Hij draaide zich om, leunde achterover en bonsde met zijn vuist op het raampje tussen de cabine en de laadruimte, tot hij Djibrils aandacht getrokken had.

De blik die ze wisselden, stelde Djibril allerminst gerust. Hij zag dat de man even bang was als hij, en daar kennelijk een goede reden voor had. Zijn knieën knikten. De angst, honger, dorst, ontsteltenis en onzekerheid hadden hem herleid tot een koud, wezenloos lichaam. Hassan voelde een steek in zijn hart, maar wist dat hij zich niet kon permitteren om medelijden te krijgen met de jongen. Driftig gebarend siste hij: 'Kruip onder de auto. Kruip onder de auto!'

Djibril had nog net genoeg tegenwoordigheid van geest om Hassan te gehoorzamen. Hij sprong uit de laadbak en liet zich onder de auto glijden, hopend dat niemand hem gezien had. Plat op zijn buik, met zijn armen om zijn hoofd geslagen, wachtte hij af tot alles gauw voorbij zou zijn.

De agent stapte op Hassans auto af.

'Goedemorgen, agent', zei Hassan opgewekt.

De politieman knikte korzelig en antwoordde kortaf: 'Rijbewijs en papieren, graag.'

Hassan kende de procedure en deed op de automatische piloot wat hem gevraagd werd, maar zijn gedachten waren bij de jongen onder de auto, bij wat hem te doen stond als ze hem ontdekten.

Zijn handen trilden toen hij het handschoenkastje opende en de gevraagde documenten tevoorschijn haalde. Hij

slaagde er ternauwernood in ze aan de agent te overhandigen.

‘Derde keer in twee maanden tijd dat u het land verlaat. Waarom?’ vroeg de agent.

Hassan antwoordde naar waarheid, maar zo zenuwachtig dat het hem zelf vals in de oren klonk. ‘Ik werk als schrijnwerker voor een Spaans bedrijf. Ze zijn gek op Arabisch vakwerk. Ik ben onderweg met een paar houtstalen om te laten zien aan de baas. Als ze ermee akkoord gaan om een van deze houtsoorten te gebruiken, zal ons land er wel bij varen, dat begrijpt u.’

Hassan was eigenlijk een zwijgzame man, die niet meer zei dan strikt noodzakelijk was, maar nu herkende hij zichzelf niet. Hij kletste maar raak om de agent op zijn hand te krijgen, terwijl de agent juist een hekel leek te hebben aan babbelzieke mensen.

Nadat hij de documenten nauwkeurig had bestudeerd en geen fout had kunnen ontdekken, gaf de agent ze terug aan Hassan en wierp een snelle blik in de auto. Hassan wist dat de controle bijna afgelopen was. Hij haalde opgelucht adem. Achteloos mikte hij de papieren weer in het handschoenkastje. Hij leunde glimlachend achterover in zijn stoel en krulde zijn vingers om de contactsleutel. Maar toen werd zijn grote angst bewaarheid.

‘Moustafa... Doorzoek dit voertuig’, riep de politieman naar zijn collega die een paar auto’s verderop stond.

Djibril had het gehoord. Voor hij zich kon verroeren, zag hij twee zware, zwarte laarzen dichterbij komen. Achter de

agent liepen nog andere benen af en aan. Sommige bewogen snel, andere langzaam. Hij zag blinkende schoenen, sandalen, blote voeten, laarzen met veters. Hij hield zich doodstil in het donker onder de auto, zich afvragend hoe hij zich hieruit kon redden.

Toen klonk er een stem met een metalige galm vanuit de buikholte van de auto. ‘Psst, jongen. Je moet hier echt niet blijven liggen. Ren zo hard je kunt. God weet wat die honden met je doen als ze je te pakken krijgen. Kom op, wegwezen!’

Djibril keek omhoog. Boven een van de banden van de pick-up was een ruimte uitgespaard in het koetswerk en daarin tekende zich het ineengedoken silhouet af van een man. Geschrokken duwde Djibril zich half overeind, waarbij hij zijn handen schaaftte aan het asfalt. Hij kon de ledematen van de man nauwelijks onderscheiden van de metalen auto-onderdelen, zozeer waren ze met elkaar verstrengeld. Hij keek nog eens goed en zijn ogen werden groot van verbazing.

‘Kareem? Kareem, jij bent het! Help me, Kareem, ik wil naar huis. Alsjeblieft, Kareem’, zei hij, opgelucht om zijn broer te zien maar nog altijd doodsbang.

‘Ssst, niet zo luid. Djibril? Djibril... Hoe kom jij hier? Goeie God, hoe kom jij hier?’ fluisterde Kareem compleet verbijsterd.

‘O, Kareem, haal me hier alsjeblieft weg. Ik ben bang. Ik wil naar huis’, jammerde Djibril nog eens. Hij kon niets anders zeggen, niets anders denken. Hij hoopte dat de woorden, als hij ze maar vaak genoeg herhaalde, zijn radeloze paniek

zouden overstemmen. Kareems hart bloedde toen hij zijn broertje zo zag. Hij begon zich los te wurmen uit de ruimte, die zo klein was dat Djibril zich afvroeg hoe hij er in vredesnaam in gekomen was. De uitsparing was van buiten af nauwelijks zichtbaar en toch leek Kareem zich er met vrij veel gemak in en uit te kunnen bewegen. Hij spartelde wat en strekte toen zijn armen uit naar de grond. Met zijn handen duwde hij de rest van zijn lichaam vooruit, tot hij zijn knieën op de grond kon zetten. Hij maakte amper geluid, en bovendien overstemde het omgevingslawaai alles. Ze lagen nu naast elkaar onder de auto. Kareem sloeg zijn armen om Djibril, die zijn betraande gezicht tegen zijn broers borstkas drukte. Kareem overwoog even of ze nog konden vluchten, maar verstijfde toen hij de politiehonden zag naderen. Hassan had hem verteld wat er zou gebeuren als er iets misging, en hij wilde nu alleen nog beletten dat zijn broertje in de handen van de agenten viel. De honden waren vlakbij. De eerste stond al naast hun auto te wachten, terwijl de andere nog een laatste keer aan het vorige voertuig snuffelde.

‘Luister, Djibril. Luister heel goed naar wat ik nu ga zeggen. Luister je?’ zei hij, terwijl hij zijn broertje beetpakte met handen die zwart waren van de smeerolie. ‘Zie je die metalen stang daar? Ze is net iets minder vuil dan de andere.’ Hij draaide Djibrils gezicht ernaartoe, in een poging hem duidelijk te maken waar hij moest kijken. ‘Zie je ze? Zie je ze?’ fluisterde hij snel, terwijl hij Djibrils gezicht hardhandiger vastklemde dan de bedoeling was. De olie maakte zwarte strepen op Djibrils wangen en vermengde zich met zijn tranen.

‘Kruip zo dicht mogelijk naar het wiel toe en probeer je op te trekken aan die stang. Je zult je dubbel moeten vouwen, maar het zal lukken. Als ik erin kan, dan jij zeker. Als je die stang beet hebt, is het moeilijkste achter de rug. Ik zal je omhoog duwen. Je zult zien dat er net genoeg plaats is om te gaan zitten. Hoor je me, Djibril? Je moet die eerste stang te pakken krijgen, de rest gaat vanzelf’, herhaalde hij.

Er klonk geen zweem van twijfel door in zijn stem, alleen broederlijke bezorgdheid. Djibril huilde alleen maar. Hij had Kareem wel gehoord, maar kon zich er niet toe brengen te reageren. Kareem kon niet langer wachten. Hij zag hoe de angst Djibril verlamd had, dus duwde hij zijn broer in de richting van het wiel. Hij wees hem op het stuk metaal dat hij moest vastpakken. Djibril staarde er wezenloos naar.

Een snelle blik opzij leerde Kareem dat de twee honden op het punt stonden om zijn ergste nachtmerrie werkelijkheid te doen worden. Nijdig legde hij Djibrils linkerhand op de stang. Eindelijk kwam zijn jongere broer in beweging. Zijn rechterarm volgde als vanzelf. Kareem duwde hem omhoog, draaiend en kerend alsof hij een vierkant blok door een rond gat moest krijgen. Djibril werkte zo goed en zo kwaad als het ging mee en slaagde erin zijn armen in de schuilplaats te steken.

‘Goed zo, Djibril. Grijp je vast en trek zo hard je kunt. Stop niet als het pijn doet. Je moet erin. Wat er ook gebeurt, blijf trekken.’

Kareem, die tien minuten eerder nog gedroomd had van een nieuw leven, had nu nog maar één wens: dat zijn broertje

veilig in die holte zou komen. Hij duwde uit alle macht, haast vergetend dat hij tegen een menselijk lichaam duwde. Net toen zijn spieren het dreigden te begeven, voelde hij hoe Djibrils sandaal uit zijn hand glipte. Op zijn rug liggend zag hij hoe Djibril zich de laatste centimeters naar voren worstelde en in de nauwe ruimte gleed.

Djibril keek naar beneden, tussen zijn gekruiste benen en de wirwar aan auto-onderdelen door, naar zijn broer, die op de grond lag met een berustende glimlach op zijn gezicht. Kareem had vrede met zijn lot, welk dat ook was, nu hij wist dat zijn broertje voorlopig in veiligheid was. Ondanks de troostende glimlach bleven de tranen over Djibrils wangen stromen. Zijn hoofd bonsde. Hij kon nu alleen nog machteloos afwachten wat er met zijn broer zou gebeuren.

Het werd vreselijk stil, het soort stilte dat een catastrofe aankondigt. Djibril dacht dat hij doof geworden was. Hoe langer hij naar zijn broer staarde, hoe stiller het werd, tot hij zichzelf niet eens meer hoorde ademen.

De scherpe tanden drongen diep in Kareems vlees. Toen hij zich probeerde los te rukken, stroomde het bloed uit de wonden. Hoewel er aan zijn lichaam getrokken en gesleurd werd, probeerde Kareem uit alle macht zo lang mogelijk naar Djibril te blijven kijken. Die wilde hem instinctief te hulp schieten, maar de serene blik van Kareem hield hem tegen. Langzaam schudde zijn oudere broer het hoofd. Blijf waar je bent, leek hij te willen zeggen, en Djibril gehoorzaamde.

Ondertussen bleven de honden naar Kareem happen. Er kwamen nu van alle kanten politiemannen toegestroomd.

Ten slotte werd Kareem hardhandig beetgepakt en haalden de honden hun weerspannige vangst binnen. Het gevecht, dat al bij voorbaat verloren was, was voorbij. Kareem wierp een laatste blik op zijn broer en net voor hij onder de auto uit gesleurd werd, prevelde hij: 'Zeg haar dat ik het geprobeerd heb.'

Maar de honden blaften te luid en Djibril verstond hem niet.

27

Er had zich een massa volk om de auto verzameld. Iedereen keek meewarig naar Kareem, die onder de auto uit getrokken werd alsof hij een misdadiger was. De zoute bries van de oceaan beet in zijn wonden. Hij verzette zich niet meer. Gedwee liet hij zich wegleiden door de agenten, die hem trots voor zich uit duwden als een jachttrofee. Net voor ze hem definitief meenamen naar een plaats waarvan geen terugkeer mogelijk was, bleven ze staan bij Hassan.

'Kent u deze man?' vroeg de agent.

Voor Kareem was Hassan niets anders dan een eerlijke man met een gevaarlijke bijverdienste. Hij had Kareem altijd correct behandeld en nu vervoerde hij bovendien een vracht die Kareem meer waard was dan wat ook ter wereld.

'Nee, ik heb hem nog nooit gezien. Ik kroop toevallig onder zijn auto door', zei hij, zijn pijn verbijtend.

De twee mannen wisselden een laatste blik en Kareem smeekte Hassan in stilte om goed op zijn broertje te letten, tot hij ruw werd meegetrokken.